

Wspomnienie o Profesorze Tadeuszu Lewińskim

We wrześniu 2014 r. zmarł Profesor Tadeusz Lewiński — człowiek prawy, uczciwy, lekarz w pełni oddany chorym. Był jednym z pionierów polskiej torakochirurgii w zakresie diagnostyki i leczenia nowotworów płuca i klatki piersiowej.

Ponad sześćdziesiąt lat znajomości, przyjaźni i wspólnej pracy wspominam jako wspaniały okres, w którym czynnie uczestniczyliśmy w rozwoju onkologii i chirurgii oraz w budowie i organizowaniu zwalczania chorób nowotworowych w Polsce.

Na miesiąc przed śmiercią Tadeusz podarował mi świeżo wydaną książkę — album „Torakochirurdzy polscy”, gdzie w części „Seniorzy — torakochirurdzy” zamieścił swoją biografię. Przedstawiam ten tekst, który najpełniej obrazuje Jego działalność i osiągnięcia, niemal w całości, w oryginalnym brzmieniu — poniżej.

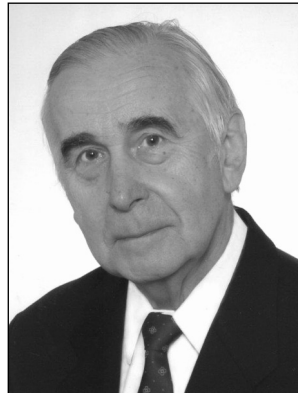
„Kierownik działu torakochirurgii w Klinice Chirurgii Onkologicznej Instytutu Onkologii im. Marii Skłodowskiej-Curie w Warszawie 1964–1994. Organizator i kierownik Kliniki Nowotworów Płuca i Klatki Piersiowej Centrum Onkologii — Instytutu im. Marii Skłodowskiej-Curie w Warszawie 1994–1997”.

Urodził się 23 czerwca 1927 r. w Sitniku, pow. Biała Podlaska. Ojciec był urzędnikiem samorządowym. Dzieciństwo i lata okupacji spędził w Białej Podlaskiej. Uczęszczał na komplety tajnego nauczania.

Od 1942 r. był żołnierzem Sieci alarmowo-łącznikowej Obwodu Biała Podlaska AK; w „Akcji Burza” wszedł w skład poczty dowódcy 34. pp 9. Podlaskiej Dywizji Piechoty AK. Świadectwo dojrzałości otrzymał w Liceum im. Józefa I. Kraszewskiego w Białej Podlaskiej w 1946 r.

Dyplom lekarza uzyskał w AM w Warszawie w 1952 r. Od IV roku studiów był hospitantem w Oddziale Chirurgicznym Instytutu Radowego, prowadzonym przez Tadeusza Koszarowskiego, który rozpoczął torakochirurgię w 1951 r. Od 1 października 1952 r. pracował jako asystent etatowy.

W wyniku przekształcenia Instytutu Radowego w Instytut Onkologii (1951) T. Koszarowski rozwinął pełnopro-

filowy Oddział, a następnie Klinikę Chirurgii Onkologicznej. Oddział torakochirurgii powierzył T. Lewińskiemu, który w 1958 r. wyjechał na 6-miesięczne szkolenie w Sully Thoracic Centre w Wielkiej Brytanii. W latach 1963–64 pracował przez rok na stanowisku Thoracic Surgical Registrar w Thoracic Unit, Park Hospital, Manchester.

W 1972 r. kierownictwo Kliniki objął prof. A. Kułakowski i utrzymał status działu torakochirurgii w dotychczasowej postaci.

T. Lewiński uzyskał specjalizację z chirurgii: ogólnej I st. (1957), onkologicznej (1960) i klatki piersiowej (1984). Od 1964 r. samodzielnie prowadził Oddział Torakochirurgii w Klinice Chirurgii Onkologicznej. Początkowo nie miał stałego współpracownika. W 1961 r. otrzymał stopień doktora nauk medycznych na podstawie pracy „Pierwotne nowotwory ściany klatki piersiowej i ich leczenie chirurgiczne” (promotor prof. T. Koszarowski). Tematem habilitacji była rozprawa „Uzupełnianie ubytków ściany klatki piersiowej powstałych po wycięciu nowotworu” (1968). Tytuł naukowy profesora nauk medycznych otrzymał w 1992 r. Jego nauczycielami byli: prof. T. Koszarowski, Mr J. Gordon FRCS (Manchester) i doc. Jacek Michałowski z zespołu prof. Leona Manteuffla-Szoega.

W chirurgii raka płuca w skali kraju Tadeusz Lewiński ma niewątpliwy prymat we wprowadzeniu metod niezbędnych w ustalaniu stopnia zaawansowania na podstawie kryteriów anatomicznych, tj. gruntownego stopniowania. Instytut Onkologii w Warszawie był jedynym ośrodkiem w kraju, w którego pracowniach „pod jednym dachem” wykonywano wszystkie badania, w tym z zakresu medycyny nuklearnej, niezbędne w procesie stopniowania. Członkostwo w IASLC i udział w międzynarodowych konferencjach tego Towarzystwa umożliwiło mu wprowadzanie nowych procedur stosowanych w stopniowaniu zmian zachodzących w podziale TNM oraz aktualizowanie obowiązujących klasyfikacji histopatologicznych WHO. Informacje te przynosił na zewnątrz, prowadząc dwa razy w roku kursy Centrum Medycznego Kształcenia Podyplomowego oraz aktualizując rozdziały „Rak

płuca” w ponawianych wydaniach podręcznika „Chirurgia onkologiczna”.

W raku niedrobnokomórkowym (*Neoplasma* 1983), w tym w raku szczytu płuca, wprowadził praktykę wycięcia mięszu płuca, poprzedzone radioterapią (*Nowotwory* 1976). W roku 1981 — kiedy to rak drobnokomórkowy płuca stanowił powszechnie przyjęte przeciwwskazanie do operacji, był wyłączony z klasyfikacji TNM i nie było informacji jakie są warunki gojenia po chemioterapii — zorganizował i wdrożył prospektywne badanie mające na celu próbę znalezienia miejsca dla chirurgii po agresywnym, cytoredukcyjnym leczeniu chemicznym i całkowitej resekcji z kontynuowaniem chemioterapii oraz profilaktycznym napromienianiem mózgu. Przedsięwzięcie to miało cechy pionierskie w skali światowej (*Eur J Cardiothorac Surg* 2001). Zdobyte doświadczenie wykorzystał w latach 1984–1996 w leczeniu chorych na raka niedrobnokomórkowego N2, miejscowo nieoperacyjnego (*Streszczenia XXVI Zjazdu Sekcji Chirurgii Klatki Piersiowej Serca i Naczyń TChP Wrocław*, 1996). Wykonywał resekcje piersiowego odcinka przełyku po uprzednim napromienianiu (*Eur J Surg Oncol* 1991). W raku grasicy wprowadził, niestosowaną w Polsce, przedoperacyjną chemio- i/lub radioterapię z całkowitym wycięciem i uzupełniającą radio- lub chemioterapią (*Streszczenia prac XXI Zjazdu Sekcji Chirurgii Klatki Piersiowej, Serca i Naczyń TChP, Kraków* 1986; *Streszczenia prac XXIII Zjazdu Sekcji Chirurgii Klatki Piersiowej, Serca i Naczyń TChP, Warszawa* 1990).

Opublikował wraz z Januszem Buraczewskim podręcznik „Radiodiagnostyka wczesnych postaci raka płuca” (Warszawa 1968). Jest współautorem podręcznika „Chirurgia onkologiczna” (Warszawa 1972) (T. Koszarowski, A. Kułakowski, T. Lewiński) unowocześnianego w kolejnych wydaniach (1978 i 1981) i w wersji angielskiej „Cancer Surgery” (Urban & Schwarzenberg, Baltimore-Munich 1982), i autorem 4 roz-

działów dotyczących chirurgii klatki piersiowej w „Onkologii klinicznej” pod red. T. Koszarowskiego (Warszawa 1985). Jest autorem rozdziałów „Chirurgia grasicy” i „Chirurgia śródpiersia” w podręczniku „Chirurgia kliniczna i operacyjna” pod red. M. Śliwińskiego i W. Rudowskiego (Warszawa 1985) oraz rozdziału „Nowotwory płuca” w monografii Witolda Orłowskiego „Nauka o chorobach wewnętrznych” pod red. T. Orłowskiego (Warszawa 1978, jak również całkowicie zmienionego i unowocześnionego II wydania — 1989).

W związku ze zbliżającym się otwarciem nowego Centrum Onkologii na Ursynowie powołano „grupy narządowe”. Lewiński był kierownikiem grupy narządowej „rak płuca”, której celem było zacieśnienie współpracy klinik, zakładów i pracowni w zakresie rozpoznawania i leczenia oraz wspólnego planowania badań.

W Centrum Onkologii — Instytucie na Ursynowie zorganizował Klinikę Nowotworów Płuca i Klatki Piersiowej; z dniem 1 grudnia 1994 r. został mianowany jej kierownikiem. Funkcję kierownika Oddziału Zabiegowego (31 łóżek) objął dr Andrzej Pietraszek, a kierownika Oddziału Zachowawczego (29 łóżek) — doc. Maciej Krzakowski.

Tadeusz Lewiński przeszedł na emeryturę 31 grudnia 1997 r., kierownictwo Kliniki objął prof. dr hab. M. Krzakowski. Od 2009 r. kierownikiem Oddziału Zabiegowego jest dr med. M. Głogowski z „zespołu Lewińskiego”.

Z rozmów z Tadeuszem w czasie naszych spotkań w Klubie Onkologów Seniorów (KOS) mogę wnioskować, że czuł się On spełniony życiowo i zawodowo; pilnie obserwował zmiany zachodzące w polskiej onkologii.

Będziemy go zawsze serdecznie wspominać.

Prof. dr n. med. Andrzej Kułakowski

Warszawa

e-mail: akulakowski@vp.pl